

Szerkesztőség kiadó
Közlöny és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
Pap. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
Kiadóhivatal — 977
N. Sz. — 538

Kéziratok bizárolag a
Szerkesztőséghez cím-
ben. Kéziratokat nem
szedik vissza.

UJ KELET

Aszetter Róbert

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 szeptember 11 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 210 szám

5685. Eluj 22

Felmentették a lovacskát

A lovacska több mint egy évvel ezelőtt, pompás nyári napsütésben peckesen sétált végig a máramrosszigeti sporttelepen. Akkor még nem tudta szegény, hogy vádolt lesz belőle és több mint egy évig kell várjon arra, míg kimondják fejére a felmentő verdiktet. A Sámson zsidó sportklub tavalyi nagy sportfőnöpségének egyik attrakciója volt a szóbanforgó pony lovacska, akit az ünnepek nagyobb látogatottsága kedvéért huszlejes sorsjegyek ellenében kisorsolásra szántak. A román szolgalegény, akinek gondjaira bízta a kicsi lovat, hogy a sorsjegyvásárlók kedvét növelje, parádésra puccolta ki és sokféle szalaggal fel is díszítette a lovacskát. És mert a román legény jó hazafi volt, meg tisztességet is tanult a katonaságnál, vigyázott arra, hogy a román szolgalegény se hiányozzanak és kék-sárga-piros szalaggal fonta be a ló sörényét és farkát.

Igy sétált az augusztusi délután a felcicómizott ártatlan kis ló köröskörül a sporttéren, eleven reklámképen. Elöl ment a szolgalegény s ő vezette kántáránál fogva a mögötte ballegő lovacskát. Köröskörül a sporttéren zsufova voltak a padok, románok, zsidók, magyarok regyesen szorongtak és hol a sportmatatványokat nézték, hol a kicsi lovat, de nem gondoltak semmi rosszra és kezdetben épen olyan volt ez a vasárnap délután, mint akármilyen más szigeti nyári nap, amikor békés egyetértésben élnek egymás mellett zsidók és nemzsidók.

Történt aztán, hogy Cantunariu rendőrfőnöknek megremegett a hegyes kecskeszakála. Cantunariu rendőrfőnököt valahonnan az ókirály-ig kellős közepéről helyezték át Máramaros-igetre és a kisebbségi kérdésről addig csak annyit tudott, amennyit az „Universulban“ olvasott róla, hogy a magyarok és zsidók veszedelmes konspiránsok, akik állandóan az állam tekintélyének épségére törnek. Már úgy jött Máramarosszigetre, hogy majd ő szétűt a rebel-ések között. Azután sokáig ámulva látta, hogy az ő nagy energiája paragon hever, mert sem a magyarok, sem a zsidók nem vétének semmit a lojalitás ellen. Mégis az „Universul“ hírei mindig ott motoszkáltak a fejében és betegesen elhitte, hogy ez az államellenes akció megvan, csak ő nem látja még.

A sporttéren aztán a homlokára csapott. Megtalálta amit keresett és négy ártatlan embert egy éven keresztül hurcolt hatóságát-
társághoz megmérgezett fantáziájának rémlátásai miatt. Cantunariu rendőrprefektus rácsapott a homlokára és rájött az „igazságra“. A lovacska a román állam tekintélyét sérti, amikor nem tisztázott szalagot hord a sörényében és a farkában.

A főnök ur még aznap este lefogatta a Sámson sportklub négy vezetőjét. Akkor este még nem akadt egész Máramarosszigeten egyetlen állami funkcionárius, vagy román polgár sem, aki ne bosszankodott volna a rendőrfőnök furcsa vádjain. Tisztán látta mindenki, hogy a Sámson vezetősége nem követett el egy szikrányi hibát sem, látták azt is, hogy a szolgalegény sem vétett, hiszen ő is jót akart tudni mindenki, hogy egyetlen komoly vád-
lott ebben a percben csak a lovacska lehet, mert ő volt az, aki megbotránkozta a rendőrfőnök szemét. Akkor este nem volt még senki sem, aki ne állott volna rögtön a Sámson sportklub mellé és ne hangoztatta volna vádját, hogy Cantunariu uron kívül senkinek sem jutott eszébe megütközni a lovacskán.

Másnap már voltak, akik azt mondták: ez a rendőrfőnök mégse gyerek már, komoly meglelt ember, tekintélyes szakála is van, valami baj csak kell legyen a kréta körül. Pontosan és törvényszerűen az történt Máramarosszigeten, ami ilyen alkalommal az ország akár-

melyik másik sarkában történni szokott, a többségi lakosság egy része önmagát hajszolta bele jobban és jobban abba a lehetetlen gondolatba, hogy tentenciózusan megsértették őket nemzeti méltóságukban. Ez a vélt sérelem, amely minden indok nélkül való, sajátos beteges szimptomája az ország közéletének és gyökerét a mesterséges konkolyhíntésekben, meg a cantunariuk könnyen gyanakvó lelkeiben találja.

A vélt sérelem megtorlást akart s a Sámson négy vezetőjét eskortalt Kolozsvára szállították, a lovacskát pedig szégyenszemre rendőr kísérette végig az utcákon egész a városházáig. A kolozsvári hadbírósa visszaküldötte a négy zsidó sportembert, hogy a szigeti hatóságok nyomozzanak tovább. Az akták sulya napról-

napra nőtt s amint egy-egy újabb kilóval szaporodott az aktacsomag, kísérelépen hozzáadták a négy Sámson-vezetőt és úgy küldték fel Kolozsvára. A hadbírósa pedig látta, hogy az aktáknak csak a papírsulya nagy, ami benne van, pehelykönnyű és újra, meg újra aktákat kért. Egy álló esztendeig tartott a herce-hurca, míg ma megvolt a tárgyalás és a komoly hadbírák erélyes csapással leszelték ennek a tengeri kigyónak a fejét. A kolozsvári hadtest bírái a törvény tiszta szellemében hirdették ki, hogy a vádlottakat fel kell menteni, mert bűnükre a törvénykönyvben nincsen paragrafus, minthogy nem követtek el semmiféle bűncselekményt.

Február elején bonyolítják le a községi választásokat

Hevesnek ígérkeznek az őszi pótválasztások

Bukarest, szept. 10. Az egységes ellenzék úgy határozott, hogy a parlament megnyitásánál egyszerű nyilatkozattal fog szorítkozni a megnyitáshoz köztársasági vitánál. Az ellenzék le fogja szegyezni mindazon változtatásokat, amiket kormányrajutása után fog eszközölni a választói törvényen. Kormánykörökben azt állítják, hogy a községi választásokat a kormány február elején fogja lebonyolítani.

A megüresedett kerületekben a pótválasztásokat november első napjaiban fogják megejteni. Két szenátori a Celakra és Tutova kerületekben és egy képviselői mandátum van a temesvári kerületben megüresedve.

A választások rendkívül heveseknek ígérkeznek annál is inkább, mert azokon az összes pártok, tehát a liberálisok, averescanusok és az egyesült ellenzéki párt jelöltet állítanak. E kerületeket erőpróbanak tekintik s különösen ebből a szempontból van döntő jelentőségük a választásoknak.

Ujra megalakult a horvát Köztársasági Párt

A Radics-párt disszidensei újra megkezdik a köztársasági agitációt

(Zágráb, szept. 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amig egyrészt a horvát parasztpárt tagjainak és képviselőinek többsége — mint az Uj Kelet jelentette — teljesen behódolt Radics István politikájának és a kormánypartivá vedlett forradalmárt hűen követi a hatalom felé vezető uton, addig a Radics-párt disszidensei, akik a Republikanska Sloboda című lap köré csoportosulnak — legutóbb megtartott értekezletükön elhatározták, hogy nem csatlakoznak Radicsékhoz.

Az értekezleten résztvettek a régi Radics-párt vidéki szervezeteinek delegátusai is, összesen körülbelül harmincan. Az értekezlet résztvevői kimondták, hogy miután a Radics-párt hivatalos vezetősége hűtlen lett ahhoz a programhoz, amelynek alapján teljes bizalmat

kapott a horvát néptől, kötelességüknek tartják, hogy ők tovább folytassák a régi politikát.

Elhatározták a disszidensek, hogy pártjukat Horvát Köztársasági Parasztpárt néven továbbra is fentartják és teljes erővel megkezdik a szervezkedést a Radics-párt ellen. Programjának népszerűsítésére a párt Eszéken új lapot indít Narodni Glas címen. Ez a lap már a legközelebbi napokban megjelenik.

(Belgrád, szept. 10.) Pasics jugoszláv miniszterelnök betegségéből teljesen felgyógyult. Egy francia egyetemi tanár megállapította, hogy Pasics betegségének utolsó nyomai is eltűntek és a miniszterelnök szervezete sokkal egészségesebb, mintsem ilyen magaskorú embertől várni lehetne. Orvosai tanácsára Pasics szeptember végéig marad Evianles Boius-ban.

Az őszi szezon első sérelmi kongresszusai

A csernovízi ügyvédkongresszus és a kisenevi tanítókongresszus panasza

(Cluj-Kolozsvár, szept. 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Talán sehol a világon nem zajlott le annyi kongresszus, mint nálunk Romániában, ahol kora ősztől késő tavaszig, egymást érik a különböző szakmai csoportok és társadalmi alakulatok nagygyűlései. Ez a kongresszusi láz szimptomatikus jelensége az ország közgazdasági helyzetének és egyik legbeszédesebb dokumentuma annak, hogy az ország még ma sem ért el a konszolidáció állapotába. Erre a megállapításra az enged következtetni, hogy a romániai kongresszusokat nemcsak aránytalanul magas számuk különbözteti meg a külföldi országok kongresszusaitól, hanem a nagygyűlések lényegi konstrukciója is merőben elüt a szokásos kongresszusok természetrajzától.

Míg rendes konszolidált körülmények között ugynevezett munka kongresszusok szoktak lezajlani, addig a romániai nagygyűlések kilencvenkilenc százalékát sérelmi kongresszusnak lehetne elnevezni. A kongresszusok oroszlanrészenek nem az a legfőbb konstrukciós pontja, hogy az egészséges munka alapjait megvesse, hanem, hogy a panaszok és sérel-

mek végeláthatlan sokaságát felsorakoztassa.

Az idei szezon a tanítók és az ügyvédek országos kongresszusai nyitották meg. Csaknem egy időben nyílt meg Kisenyevben a tanítók országos kongresszusa és Csernovitzban az ügyvédek nagygyűlése.

Az országos ügyvédkongresszus a csatolt területek ügyvédjelöltjeinek helyzetét panasolta fel és rámutatott azokra az igazságtalanságokra, amelyek az e területeken működő ügyvédjelölteket a régi királyságbeli kollégáikkal szemben éri. Majd az igazságszolgáltatás meggyorsításának lehetőségeiről tanácskoztak és határozati javaslatot fogadtak el, amelyben tiltakoztak az új igazságügyi rezsim ellen és az ujonnan életbeléptetett perrendtartás módosítását követelték.

A kisenevi tanítókongresszus már a nagygyűlés első napján a tanítói karnak egy egész halom sérelmét fedte fel. Annak ellenére, hogy a kisebbségi tanítói kar nem volt képviselve a kongresszuson, a nagygyűlésnek mégis annyira sérelmi karaktere volt, mintha valamely kisebbségi alakulat gyűlése-

er 10

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

ez

zett volna. A kongresszus szónokai, elsősorban a csatolt területek tanítói, mindenekelőtt a tanítói karnak lehetetlenül súlyos anyagi nyomorúságait panaszolták fel. A kongresszuson azt a szinte hihetetlen megállapítást tette Toni tanító-képviselő, hogy míg a kormánynak van arra pénze, hogy Beszarábiába ezer lej napidíjjal rendeljen ki tanítókat, addig az ország tanítóságának zöme éhbéren kinlódik. A kongresszus ezután Angheliescu miniszter ellen foglalt állást, aki a tanítói kar véleménye szerint a legnagyobb ellensége az iskoláknak, amelyeknek normális menetét politikai intrikákkal minduntalan megakasztja.

Általában sérelmezte a kongresszus, hogy a jelenlegi kormány nem állítja az iskolákat politikai célok szolgálatába állítani, holott az állam magasabb érdekeinek szempontjából is az iskolát minden intézmény fölé kell helyezni. Legvégül a parlament tanítótajzai ellen foglaltak állást, akik kivételes helyzetüket nem használják fel a tanítói kar és az iskolák érdekeinek megvédésére.

Természetesen, mindkét kongresszus a határozati javaslatok egész légióját fogalmazta meg, amelyek azt hiszik, hogy jobb belátásra fogják kényszeríteni az illetékes köröket. Sajnos, akármennyire is buzgón lapozza keresztül valaki az utolsó négy esztendő kongresszusainak jegyzőkönyveit, nem igen talál bennük egyetlen helyet sem, ahol arról emlékeztek volna meg, hogy az előző kongresszus sérelmeit, vagy a követendő munkára szóló jótanácsokat az illetékes körök meghallgatták volna.

A külföld rokonszenuve

Egy budapesti lapban jelent meg Nagy Endrének alábbi kedves írása. Leközeljünk, mert az a véleményünk, hogy egy román író is megírhatta volna ugyanezt a mi viszonyunkra.

Bizonyára van, aki úgy képzei, hogy a külföld diplomáciája rál az érzelem sajkájára és azon ringatózván, hol közeledik, hol távolodik, a habok szélséye szerint. Az ilyen ember persze semmi költéséget és fáradságot se sokal, hogy a külföld rokonszenvét megnyerhessük. Eljünk úgy, mint a mozsínészek, arccal mindig a külföld lencséje felé fordulva. Ha véletlenül külföldi közibénk téved, mérjük ki pontosan az utvonalat, nehogy olyasmit is lásson, ami nem előnyös és nehogy valami kedvező perspektívát elmulasztasson. Etesük, itassuk, tartasuk jól gyümölcscsel, borral, nővel, — mindez rokonszenvv válik, amely csöstell fogja visszazudítani ránk mindazt a jót, amit belétömtünk.

Persze az ilyen rokonszenvező külföldön gyöngy-élete van a magyarnak. A hotelben egyszerre kigömbölyödik a portás arca, ha megmondjuk neki, hogy magyarok vagyunk. Egyszerre van szoba, mégha egy amerikai milliárdost kell is miattunk az utcára tennie. A főpincér szégyenkezve rebegi, hogy a számlánkból százszázalékot törölt kedvezményül és megsebezük a szívét, ha nem fogadjuk el ezt az apró kedveskedést, amellyel a magyar nemzet iránt érzett rokonszenvét bátorodik kifejezni. Ha a boltosnak eláruljuk, hogy magyarok vagyunk, egyszerre ijedten lesöpri a pultról a kirakosgatott árut és ujat szed le, hogy bocsanat, de ez csak angoloknak, olaszoknak, németeknek és más ilyen másodrendű nációnak való. Sőt a mulatóhelyek demóniai is mihelyt megpillantanak bennünket, félárboera ereszettett lobogóval üdözölnek és kedves unszólással erőszakolják ránk gyöngy-collierüket szerény emléktül. És ha jön a hivatalos bizottság, hogy a kereskedelmi szerződésről, vagy a felveendő kölcsönről tárgyaljon, annak aztán direkt gyönyörűség a dolga. Hiába szabadkozok, hogy na ne, ez már sok, ennyi kedvezést szerénytelenség volna elfogadnia, itt nincs mentség, mindent el kell fogadni, hiszen táncsak barátok lennénk, vagy mi a szösz! És ha neadjisten, a hadak komor istene megzendíti harsány kürtjét, nekünk akkor se kell aggódnunk. Jön a külföld az ő pirosló rokonszenvével, állig fölfegyverkezve és egyszerű, nemes lovagiassággal mondja:

— Sohse zsenirozd magad, pajtás! Majd mi elintézzük ezt a csekélységet! Barátok között ez szóra sem érdemes!

Bizonyára van, aki ezt így képzei. De viszont én jól emlékszem, hogy néhány évvel

ezelőtt milyen lelkesedéssel ünnepeltük a magyar-lengyel testvériség ünnepét. Megállapítottuk, hogy a magyar is szabadságszerető nép, a lengyel is. A magyarok polkát táncoltak, a lengyelek rezgő csárdást. A lengyelek tokaji bort ittak, a magyarok ániszos pálinkát. És most mégis a nyakunkon rohad a barock, mert a lengyelek nem eresztették be magukhoz.

Azt hiszem, hogy a külföld nem is ér rá rokonszenvezni és ellenszenvezni, annyira el van foglalva

Mi az igazság az oroszországi zsidótelepítésből?

A Joint Oroszországba küldött megbízottja jelentést tett az orosz kolonizációról

Az oroszországi zsidó telepítés ügye már olyan stádiumba került, hogy a zsidó tömegek szempontjából történeti jelentőségűvé vált. Tudjuk, hogy az amerikai Joint részéről tizenöt millió dollárnyi hitelt akar a szovjet igénybe venni a zsidó kolóniák felszerelésére. A napokban oroszországi tanulmányutjáról Amerikába érkezett a Joint megbízottja, dr. Rosen és be-terjesztette jelentését. Ebből tudjuk meg az alábbi figyelemreméltó dolgokat.

Oroszországban hárommillió zsidó ember a forradalom óta a különböző forradalmi kurzusok miatt **irtózatoss gazdasági helyzetbe került.** E hárommillió zsidó közül nagyon kis töredék az, amely földmunkával foglalkozik és amely képzett gyári munkás volt már a forradalom előtt is. Az orosz zsidó tömegek foglalkozása kereskedésben merült ki, utóbbi időben sokan ipari pályára is mentek, kézművesek voltak, akik azonban a nagy forradalmi káoszban **kénytelenek voltak eladni szerzéseiket,** hogy legyen maguknak és családjaik számára betevő falatjuk. Minthogy az orosz kormány a kereskedelem javarészt állami monopóliumá tette, a zsidók a mai félig rendezett állapotban sem találták meg elhelyezkedésüket. Két éve, hogy a Joint érdeklődik az oroszországi zsidók új helyzete iránt és ebben a fázisában arra az eredményre jutott, hogy legmegfelelőbb megoldás lenne a zsidóság tömegeinek egy részét földmunkára fogni.

Két év alatt harmincezer embert kolonizáltak

Az eredmények egyelőre nem nagyon mutatósak. A chersoni kerületben sikerült 12.690 lelket letelepíteni, a Krivoj Rog mentén 4100 embert, Odessza vidékén 3071 zsidót, a Krimben 4640-et, Fehéroroszországban pedig négyezret. Mindössze tehát alig harmincezer embert tudtak elhelyezni az utolsó két esztendőben.

A legtöbbje ezeknek — amint az elmondottakból látszik — Cherson vidékére jutott. Ez nem véletlen. Azon a vidéken van ugyanis néhány már körülbelül száz év óta működő zsidó kolónia, ahonnan, régi törvények alapján nem lehetett őket kizavarni. Ide koncentráldott az új zsidó település. Cherson városa egyébként elég sűrű zsidó lakosságu és a telepek mindeneképpen otthonosabban érzik magukat ott, ahol fajtestvéreik közelében lehetnek.

Mit ad a szovjet és mit ad a Joint?

A Jointtal történt megállapodás szerint az orosz kormány a zsidó kolonizáció számára egy meghatározott területet enged át. Megengedi nekik a háztartási holmait, bútorok és gépek ingyenes szállítását, azonfelül körülbelül egymillió dollárnyi pénzt is folyósít a gazdákok rendezésére. Ezenfelül az első néhány évben teljes adómentességet élveznek. A Joint a maga részéről viszont tartozik gondoskodni a mezőgazdasági felszerelésről, és vetőmagokról. Ez a támogatás addig tart, amíg a telepek már jövedelmezővé tették a földet, ami normális viszonyok között **legalább három évet vesz igénybe.** Minden család letelepedési költsége átlag ezeröttszáz rubel, vagyis **hét százötven dollár.** A család maga négyszáz rubelt tartozik a szövetkezet pénztárába elhelyezni, négyszáz rubelt ad az orosz kormány, a Joint adja a többit. Az utolsó év kedvező termése lehetővé tette több zsidó család számára, hogy a Joint részéről folyósított kölcsönt tetemesen tör-

önmagával. És ha ennek folytán a külföld rokonszenvére ugyse számíthatunk, legjobb volna, ha mi is csak önmagunkkal törődnénk. **A külföld becsülése helyett próbáljuk megszerezni önbecsülésünket.** Csakhogy persze ez egy kicsit nehezebb feladat. Nekünk hiába mutatják meg Budapestet a János-hegyről, mi a Wesselényi utcából is látjuk. És nekünk hiába mondják a képviselőház karzatán, hogy most egy nagy államférfiu szónokol: mi értjük a szavát.

Egy újságíró felkereste dr. Rosent és megkérdezte tőle, miért telepíti le az orosz kormány csak azokat a családokat, akik legalább négyszáz rubel fölött rendelkeznek. Vajjon összeegyeztethető-e ez a szovjet proletárpolitikájával.

— Ez valóban nem proletár-politika — mondotta dr. Rosen — azonban minden politika hozzáigazodik a realitásokhoz. A helyzet az, hogy szelekciót kellett csinálni. Elsősorban fizikai szelekciót, de az egészséges zsidó emberek olyan tömege rohamozta meg a szovjetkormányt földekért, hogy kénytelen volt gazdasági szelekciót csinálni és ezért állapodtak meg a négyszáz rubelas taksáiban. A kormány ezenfelül azt a szempontot is követte, hogy a telepeket mindenképpen lekösse a földhöz. Aki a földbe behelyezte vagyonát, az igyekszik azt intenzíven megdolgozni.

A zsidó kereskedők irtózatoss helyzete

— A zsidó kereskedők helyzete valóban válságos — folytatta dr. Rosen. A kormány ugyanis erősen támogatja a szövetkezeteket, olcsón és jó feltételek mellett segíti hozzá a különböző árukhoz és ezekkel a magánvállalkozók csak akkor tud versenyezni, ha nagy töke fölött rendelkeznek. Azonban fájdalom, a zsidók már elvesztették tőkájukat. A zsidók palesztinai telepítése ma már nagyon nehéz, egyfelől, azért, mert az angol kormány nem szívesen látja az orosz zsidókat, másfelől ma már legalább ötszáz angol fonttal kell birnia az új telepesnek. Olyan összeg, amely fölött Oroszországban nagyon kevés zsidó rendelkezik. Az orosz zsidók számára van még föld, azonban ez az állapot sem fog sokáig tartani. **A legjobb eset az, hogy egymillió zsidót lehet majd letelepíteni, de akkor még mindig kétféle zsidó helyzete bizonytalan.** A kolonisták között többen rajongó cionisták. Így a Mismar, a Tel Chaj és a Maajan kolóniák lakói. Ezek közül azonban mindössze tizen mehettek ki Palesztinába, mert csak ennyinek volt pénze ahhoz, hogy kiutazzák. Igaz, hogy a legtöbb kolonista szívesebben menne ki Palesztinába, de a tökehiány lekötötte őket. **A nemcionista kolóniák is ragaszkodnak zsidó karakterükhöz.** Erre vall az a tény, hogy nem orosz, hanem héber nevet adnak a telepeknek. *Jecira, Beth Lechem, Avoda, Achim, Cherut* és hasonló neveket adtak a kolóniáknak. Vannak jid-dis kolóniák is, így a *Freiland* és a *Ferier Bauer* nevű.

Az újságíró megkérdezte dr. Rosentől, vajjon a zsidó kolonisták biztosak-e afelől, hogy nem pogromozzák meg őket?

— A zsidó sehol sem biztos a pogrom elől — felelte dr. Rosen. A szovjet kormánypolitikája nem ismer antiszemitizmust és a falvakban, ahol a zsidó együtt művel meg nehéz munkával az orosz paraszttal a földet, inkább van megvédve pogromok elől, mint az a zsidó, aki a városban él, kereskedik és akire ráfognak az árdregítés vádját.

A Joint megbízottja kijelentette még, hogy a jövő évben harmincezer zsidó család, vagyis százötvenezer lelket lehet letelepíteni, ha ehhez az amerikai zsidóság megadja a lehetőséget.

— A postacsomagokhoz tartalomjegyzéket kell csatolni. A posta- és távirada vezérgazgatóság felhívja a felek figyelmét arra, hogy a postacsomagokhoz tartalomjegyzéket, vagy számlát (faktura) csatoljanak, hogy abban az esetben, ha a csomag megsérülve, vagy kifosztva érkeze meg a címzetthez, meg lehessen állapítani, hogy milyen cikkek tűntek el.

Glasner

A közélből Glasner hitközség közlésére kért. Az Uj Kelet nyilatkozás ad helyet Glasner felhívásának.

A vezeklésre és munkák alkalmat adnak, hadduljunk a zsidó asszon. A szószék nem nyújt onnan szavamat a zsidó hessen, azért veszem hogy a jelenkor erköl Remélni szeretném, ha megbánás és vezeklés őszintén átérzett szava hittestvéreim szívéhez.

Akiből még nem p lászerkölcsi érzés, anna mal tölti el szívét az amely immár a zsidó érezteti hatását. A zsi és legfényesebb erköl labb módon tiporják méremetesség, szelidsé volt a zsidó nő ékessé a „cöniusz“ és a szeré ugy otthon a négy fa cán és a társaságban lemvonásaként tündök zsidó anyák legnagyobb a zsidó éretnyek erköl leányaikba.

Ama erkölcsi és amelyek a világégés a időkben az emberiség ben elveszték, ott talá a zsidó nő visszavonu nem vélt arányokat erkölcsi tisztesség mak pezi a mi büszkeségün nizmusz, az új korszak föllebbenne egynémek bün és elzúltottség m képe táruina szeméink. És a vallás és erk korszakában a kulturo a legrombolóbb hatás ad a bünre.

A nő mai modern amelyben utcára viszá lási érzés ellen vét, zetet is. Romokban azok a korlátok, ame hagyományos tanai e közé. A szemérmetlen e kihívó és felhábori lennek meg, szomorú seknél, elhunyt hoz istenházában is ájtató

Vajjon nem isten istentisztelet. Nem g ilyen szemérmetlen sel megszentségteleni Ecseteljem-e itt, mulatságokon, az en ben, mennyit vétkez Hol vannak szem Ahelyett, hogy telő, valláserkölcsi é lenség és erkölcselen lépésről-lépésre.

A sétaterek és u képét nyújtják az e Az anyák vajjon hogy a bün és ro litsák?

Ha, mint hithű hatalomban és gond napra megújuló és hekkél ránk súlyos életharcunk feltorn tenciánk örökő biz meglátunk Isten való visezatérésre in

Közelednek a n lünk arra, hogy s irányítsunk Istenhez, tet adjon hozzártat vajjon, hogy az em laszfalként fognak imáknak az ég kap

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj Szövőgyárak és kereskedők figyelmébe! Festünk szintartóan bármilyen színre pamut, gyapju és műselyem fonalat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva. Nagybani festésnél árengedmény! **Telefon 500**

Glasner főrabbi felhívása a zsidó nőkhez

A közelgő nagyünnep alkalmából Glasner Akiba, a kolozsvári ort. hitközség főrabija az alábbi felhívás közlésére kérte fel szerkesztőségünket. Az Új Kelet, mint minden zsidó megnyilatkozás szabad fóruma, készséggel ad helyet Glasner főrabbi vallás-erkölcsi felhívásának.

A vezeklésre és magunkba-térésre szánt napok alkalmát adnak, hogy komoly szóval forduljunk a zsidó asszonyokhoz és leányokhoz. A szöszék nem nyújt alkalmat nekem, hogy olyan szavamat a zsidó nők összességéhez emelhessem, azért veszem igénybe a zsidó sajtót, hogy a jelenkor erkölcsi romlását ostorozzam. Remélni szeretném, ha a komoly időkben és a megbánás és vezeklés e szentséges napjaiban önműtén átértézté szavaim megtalálnák az utat hitestvéreim szívéhez.

Akiből még nem pusztult ki teljesen a vallás-erkölcsi érzés, annak mélyszégyen aggodalommal tölti el szívét az az elszomorító tünet, amely immár a zsidó nővilág minden rétegében érzéti hatását. A zsidó nő legszebb ideálját és legfényesebb erkölcsét, fájdalmat, a legfrivolabb módon tiporják sárba. Mindig is a szémméretesség, szelidség és a visszavonultság volt a zsidó nő ékessége. Ősi erkölcsünk volt a „cöniusz“ és a szerénység szép tulajdonsága egy otthon a négy fal között, valamint az utócsin és a társaságban a zsidó nő legszebb jellemvonásaként tündöklött. A régi időkben a zsidó anyák legnagyobb ambíciója volt, hogy a zsidó érnnyek erkölcsi kincsét átplántálják leányaikba.

Ama erkölcsi és szellemi értékek sorában, amelyek a világégés alatt és a háborút követő időkben az emberiség eldurvulása következtében elvesztek, ott találhatók a zsidó erkölcs és a zsidó nő visszavonult érnnyessége is. Soha nem vált arányokat öltött a dekadencia. Az erkölcsi tisztesség makulatlansága már nem képezi a mi büszkeségünket, a haladás, a modernizmus, az új korszellem eltüntette őket. Ha föllebbenne egy némely családi élet fátyola, a bűn és elzülöttség mily elképesztően szomorú képe tárulna szemünk elé!

Es a vallás és erkölcsi hanyatlás e szomorú korszakában a kultúrországok nődivatja okozza a legrombolóbb hatásokat. Csábit és alkalmat ad a bűnre.

A nő mai modern dekoltált ruházódásával, amelyben utcára viszi bájait, nemcsak a vallási érzés ellen vét, hanem sérti a tisztesség-érzetet is. Romokban hevernek szemünk előtt azok a korlátok, amelyeket az etika és morál hagyományos tanai emeltek a férfi és női nem közé. A szemérmertlenséget annyira viszik, hogy e kihívó és felháborítóan frivol ruhákban jelennek meg, szomorú alkalmaknál is, temetéseknel, elhunyt hozzátartozóik sirjánál és az istenházában is ájtatos imák elvégzésénél.

Vajjon nem istenkáromlás-e ez inkább, mint istentisztelet. Nem gondolnak-e arra, hogy az ilyen szemérmertlen ruhákban való megjelenéssel megszenteltelennítik a szentelt helyeket?

Ecseltem-e itt, hogy a bálokon és táncmultságokon, az erkölcstelenések e fészkeiben, mennyit vétkeznek!

Hol vannak szentséges anyáink példái? Ahelyett, hogy a fiatal lelkeket istentisztelet, vallás-erkölcsi életre ösztönöznék, a féltelenség és erkölcstelenség magvát oltják beléjük léperől-léperre.

A sétaterek és utcák milyen visszataszító képét nyújtják az erkölcsök leromlásának!

Az anyák vajjon teljesítik-e kötelességüket, hogy a bűn és romlás rohanó árját megállítsák?

Ha, mint hithű zsidók, hiszünk az isteni hatalomban és gondviselésben, vajjon a napról-napra megújuló és mindinkább nagyobb terhekkel ránk súlyosodó galut-jelenségekben és életharcunk felturposuló akadályaiában, egzisztenciánk örökös bizonytalanságában nem kell-e meglátunk Isten kezét, amely a romlásból való visszatérésre int bennünket!

Közelednek a nagyünnep és már készülünk arra, hogy szentséges imáinkat felfelé irányítsuk Istenhez, hogy boldogságot és jólétet adjon hozzátartozóinknak. Nem gondolják vajjon, hogy az említett fiatalkori bűnök válszalként fognak emelkedni és elállják az imáknak az Eg kapuihoz vezető utját.

Zsidó asszonyok és leányok!

Szívleljétek meg szavaimat! Térjétek vissza Istenhez!

Térjétek vissza a régi zsidó morálhoz és hagyományhoz! Ne hódoljatok az erkölcstelen és felháborító divatnak! Hagyjatok fel mindazzal, ami nemzsidó és ami nem morális! Megszentelt tradícióinkat tiszteljétek és becsüljétek. A szent napokon megbánó, őszinte hangulatban jöjjetek az Istennek szentelt házakba, ne zavarjátok a bensőséges, magukbavonult hangula-

tot szerénytelen, frivol ruházódással.

Atyák és anyák!

Neveljétek leányaitokat szerénységre, visszavonultságra, lelki tisztaságra. Örkdjétek azon, hogy leányaitokat meg ne fertőzze a romlásba vezető kárhözatos divat!

Isten előtt jelenjünk meg becsületes, igaz megterő gondolatokkal és imádkozunk egy szerencsés áldásos új esztendőért.

תהלה שנה וקולותיה תהל שנה וברכותיה!

Cluj, 5685. Elul hó 22.

Glasner Akiba
főrabbi.

A jövő kizárólag a repülőgépeké

Sven Heddin nyilatkozik a repülőgépek jövőjéről

Berlin, szeptember 10. Az Új Kelet tudósítójától.) Dr. Sven Heddin drezdai tartózkodása idején fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt nyilatkozott a légi közlekedés jövőjéről.

— Nagy örömmre szolgált — mondotta — hogy Nansennel együtt meglátogathattam a Junkers-féle repülőgyárat. Két év előtt Ford kiterjedt műveit néztem meg az ő személyes kalauzólása mellett. Meg kell jegyezmem, hogy a Junkers-művek iránt nagyobb érdeklődést tanúsítottam. Az az érzésem, hogy elmúlt a postakocsi és vasutak ideje, sőt eljön nem sokára az automobilok vége is. A közlekedés jövője a repülőgépeké. Ezek roppant szerepet fognak játszani a jövőben. Napról-napra van alkalmam ilyen természetű megfigyelésekre. Stockholmban a közeli légi közlekedésre már be is rendezkedtek.

— Amióta Drezdában megtekintettem a Junkers-gyárat, megerősödött bennem a gondolat, hogy a jövő kizárólag a repülőgépeké lesz. A repülőközlekedés behalozza majd az egész földet. Mint kutató leginkább az érdekelt e pillanatban, vajjon lehet-e légi közle-

déssel olyan világrészekbe eljutni, amelyek eddig kiderítetlenek voltak. Braziliára gondolok, az ismeretlen sarkvidékekre, Kanadának felderítetlen részeire, az északi sarkra, Alaska távoli régióira, Grönlandra és Azsia belsejére, amelyen én magam negyven éven át karavánjaimmal keresztül-kasul átvonultam. Nagyon szeretném, ha a Góbi sivatagot és Tibetet is repülőgépek közvetítésével kutatná ki.

— Iskolás fiú voltam és már nagyon érdeklődtem a föld ismeretlen részei iránt. Az ismeretlen megismerése örök vágyam maradt és azért érdekelt mindig is a németeknek az a terve, hogy meghódítsák a levegőt. A repülőgépek a kultúra számára meg fogják hódítani a világ minden ismeretlen részét. Nagy és szép feladata Németországnak, hogy azoknak a nemzeteknek, amelyek legyőzték őt a világháboruban, a technika vívmánya által utat mutasson a megértés felé.

Beszélgése végén Sven Heddin annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Németország továbbra is előre halad és fejlődésének utjából mindinkább el fogja háritani az akadályokat.

Felmentették a szigetű Sámson-pör összes vádlottait

Összeomlott a nemzetgyalázás vádjá

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 10. Az Új Kelet tudósítójától.) A több mint egy év óta húzó szigetű Sámson-pör ma végre befejezést nyert a kolozsvári hadbírósa előtt. Amint előrelátható volt, az összes vádlottakat felmentették.

Emlékezetes még az Új Kelet olvasói előtt, hogy 1924. augusztus havában a máramarosszigeti Sámson sportklub kerti ünnepségét egy nagyon kellemetlen incidens zavarta meg. Cantoniaru máramarosszigeti rendőrprefektusnak szemét szurt, hogy az ünnepélynek dekorációt szolgáló díszítéseket a román trikolor mellett kék-fehér színek is szolgálják. Az ünnepélyen kisorsolásra került egy ponniló, melyet különböző színű szalagokkal díszítettek fel. Mivel a színek között a sárga-kék és piros színek domináltak, ezt Cantoniaru rendőrigazgató a román trikolor meggyalázásának látta, s a legbékésebb és legmegértőbb hangulatban indult ünnepélyt rögtön betiltotta és a Sámson sportklub vezetőségét, élükön dr. Kertész Adolf máramarosszigeti bankigazgatóval azonnal letartóztatta s a jegyzőkönyvek felvétele után, mivel Máramarossziget hadizónába tartozik, az ügyet a hatodik hadtest hadbírósa elé terjesztette. Azóta már egy év múlt el és a sokat zaklatott vádlottak feje fölött damokleszkard módjára függött a már előre is alaptalannak látszó vád sulya. A kolozsvári hadbírósa ebben az ügyben négy tárgyalást és négy tanúhallgatást vezetett le, aminek eredményképpen a mai napon végre az ügy befejezést nyert.

A hadbírósa elnök megnyitó beszéde után, a vádlottak kihallgatására került a sor. Dr. Kertész vallomásában kifejti, hogy a vád teljesen alaptalan és csakis rosszakaratot lát az öt feljelentő rendőrigazgató vádjában. Kijelenti, nem csak, hogy igazgató tendenciájú nem volt az ünnepség, de románellenes tendenciájú nem volt, hogy a zsidóság és a romániség közötti egyetértést elősegítse azáltal, hogy népünnepélyvel összekötött sportünnepélyeket rendeznek s ezzel az egymáshoz való közeledésnek legtermészetesebb lehetőségét teremti meg. Elmondja továbbá, hogy a sporttelepnek utcafeleli kapuján hatalmas román nemzeti szint zászlók voltak alkalmazva díszítésül. A sporttelepen azonkívül három díszkaput állítottak fel, amelyeken ugyancsak a román nemzeti, vagyis piros-sárga-kék színek voltak tulsúlyban képviselve. Ö egyébként a lovacskának nemzeti szintű szalagokkal való fel-

diszítéséről nem tudott semmit, ez csupán a véletlen műve lehetett, mivel a kocsinak, aki a lovat feldíszítette, többszintű színes hárászt adtak, aki a saját maga jóvoltából szedte ki a román nemzeti színeket. Elmondja továbbá, hogy mikor a nagyváradi Ferdinand-szobor leleplezési ünnepélye volt, az ünnepség fénypontját képező felvonulásokon, a szekereket húzó ökrök ugyancsak román nemzeti színű szalagokkal voltak feldíszítve és akkor nem volt senki, aki ezen megbotránkozott volna. A többi öt vádlott vallomása megerősíti a Dr. Kertész által elmondottakat. Dr. Kertész Adolf, Fuchs Lajos, Stein Lajos, Semmel Sándor képviselték a Sámson sportklub tisztikarát. Rajtuk kívül még vádolva volt Simon Dezső fakereskedő, akinek a kocsi díszítette fel a lovacskát és Hoffman Jenő kereskedő a kerti ünnepség dekorációját szolgáltatta.

A vádlottak kihallgatása után a vád és a védelem tanuinak a kihallgatására került a sor. Greceanu alezredes a Marosvásárhelyen állomásozó 10-ik vadászrezred parancsnoka elmondja, hogy — bárha ő a vád részéről tesz tanuvallomást — mikor belépett a sportünnepély színterére, az a benyomása volt, hogy egy román népünnepélyen vesz részt. Ő is látta a díszkapukat és határozottan kijelenti, hogy azok a román trikolor színeit viselő zászlókkal voltak feldíszítve. A lovacskát illetőleg megjegyzi, hogy ezt reklárúképpen egy gyerek az ünnepélyt megelőző egész délelőttön a város piacán le és fel jártatta és nem tudja megérteni azt, hogy miért nem akadt a román közönség közül valaki, aki abban, hogy a lovacska sörényébe a román trikolorhoz hasonló színek voltak befonva, a román nemzet meggyalázását látta. Ebben az értelemben vallottak úgy a vád, mint a védelem tanui.

A tanuvallomások után az ügyész rövid pár percig tartó vádbeszéde után Dr. Dunka a vádlottak egyik ügyvédje emelkedett szólásra. Védőbeszédében az ügyész azon állítását, hogy a lovacska nemzeti színekkel való feldíszítése az állam meggyalázására irányult volna, élénken cáfolja. Kéri, hogy védepeit mentse fel a vád alól, mert nincs oly törvény amely abban, hogy egy kisorsolásra kerülendő lovacskán a sokféle szín között nemzeti színű szalagokat lát meg — rosszakaró szemmel, — nemzetgyalázást lásson. Azután Joan kapitány a vádlottak másik védője emelkedett szólásra, aki

zeptember 11

a külföld rokon-
obb volna, ha mi
a külföld becsü-
rezni önbecsülé-
y kicsit nehezebb
meg Budapestet a
utcaból is látjuk.
iselőház karzatán,
szónokol: mi ért-

tésből?

rett

osent és megkér-
osz kormány csak
b négy száz rubel
gyeztethető-e ez a

politika — mon-
en politika hozzá-
zet az, hogy sze-
fizikai szelekciót,
olyan tömege ro-
földekért, hogy
ciót csinálni és
rubeles taksák-
szempontot is kö-
képen lekösse a
ragyonát, az igyek-

tózatás helyzete

te valóban válsá-
ormány ugyanis
et, olesón és jó
önböző áruhoz és
tud versenyezni,
zonban fájdalom, a
zsidók palesztinai
yfelől, azért, mert
tja az orosz zsi-
száz angol fonttal
n összeg, amely
és zsidó rendel-
an még föld, azon-
tartani. A leg-
sidót lehet majd
indig kétféle
kolonisták között
Mismar, a Tel
kói. Ezek közül
ki Palesztinába,
ahhoz, hogy ki-
onista szívesebben
tökehiány lekötí
is ragaszkodnak
az a tény, hogy
pak a telepeknél.
chim, Cherut és
pak. Vannak jid-
a Ferier Bauer

Rosentől, vajjon a
hogy nem pog-

a pogrom elől —
nyappolitikája nem
ban, ahol a zsidó
ával az orosz pa-
egvédve pogromok
an él, kereskedik-
édját.

ette még, hogy a
adot, vagyis szá-
eni, ha ehhez az
öséget.

tartalomjegy-
és távirat vezér-
figyelmét arra,
rtalomjegyzéket,
ak, hogy abban
rülve, vagy ki-
hez, meg lehes-
kek tüntek el.

Cluj
Telefon
5 0 0

beszédjében megerősítette az előtte szóló Dr. Dunka állításait. Elmondta, hogy ha védenői ellen netalán marasztaló lenne a haditörvényszék ítélete, úgy kéri a hadbíróasztalt, hogy indítsa meg az eljárást az összes falusi lakodalmas mecenek ellen, mert tudvalevőleg, a szekereket húzó ökröket ugyancsak

román nemzeti színű szalagokkal díszítik.

A bíróság a védők beszédének elhangzása után rövid tanácskozásra vonult vissza, amely után kihirdették az ítéletet. *Eszerint a hadbíróasztal mind a hat vádlottat felmenti a vád és következményei alól.*

Egy kisebbségi tanár tragédiája

László Ferenc sepsiszentgyörgyi tanárt szélhárítás érte a román vizsgáján

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megdöbbentő szomorú tragédia történt tegnap délután a magyar anyanyelvű tanárok román vizsgái alkalmával. Egy ezüstös, több, mint 30 éves tanári multu, gondterhes életben és súlyos próbáltatásokban megrokant idegzetű sepsiszentgyörgyi tanár vált ma tragédiás áldozattá annak az erőszakos iskola-politikának, amely munkába már belefáradt embereket állít képességeiket már meghaladó feladatok elé.

Amint azt már megírtuk, ez év szeptemberében ismételtén egy, az államnyelvből letendő nehéz vizsga súlyos gondjai elé szelítette a kisebbségi tanárokat szigorú miniszteri ukáz. László Ferenc, a sepsiszentgyörgyi gimnázium tudósa, a magyar természettudományi professzora és kiváló archeológusa, akit tudományos jelentőségű archeológiai kutatásaiban a román kormány is nemrégiben 60.000 lejes szubvencióval segített, kitért a vizsgáztatási kötelezettségei alól, hivatkozva az államnyelv elsajátításáról és vizsgálatáról szóló miniszteri rendeletnek egy paragrafusára, amely a legalább 30 éves tanári gyakorlatot folytató tanárokat felmenti a vizsgázás kötelezettsége alól.

A tanügyi inspektorátus azonban arra való

hivatkozással, hogy László a rendelet kiadásakor még nem tekinthetett vissza 30 éves tanári multjára, vizsgálatra rendelte be Kolozsvárra.

És László Ferenc, az ősz tanár és archeológus ma délelőtt akarta a szigorú bizottság előtt bebizonyítani, hogy nem akart kitérni az államnyelv megtanulásának kötelezettsége alól. Az intézet folyosóján azután különös gondolatok lephették meg a több évtizedes munkában meggyengült szervezett tudóst, harminc év után először villanhatott meg agyában az a gondolat, amely kis tanítványait noteszének és ceruzájának láttára annyiszor fogott el: Istenem, mi lesz, ha nem sikerül a feleletem és megbukom? László tanár ur tagjait ideges remegés futotta át. Nem az ő tanári karrierje volt itt egy lapra téve, hanem családjának, hét gyermekének bizonytalanságba merülő jövője.

László tanár ur, mielőtt átléphetne volna a küszöböt, ahol családjának sorsa fölött döntöttek a szigorú miniszteri rendelet végrehajtói, megtorpant és eszméletét veszítve zuhant le a folyosó kövezetére. Azonnal kórházba szállították, ahol az orvosi vizsgálat féloldali gutaütést állapított meg.

László Ferenc kisebbségi tanár élet és halál között lebeg egy fehér kórházágyon.

Semleges katonai zónát vonnak Németország köré

Fontos tanácskozás Aix les Bainsben a biztonsági szerződésről

(Genf, szeptember 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az antant-államok külügyminiszterei tegnap délelőtt a déli expresszrel átutaztak Aix les Bainsbe, ahol rendkívül fontos tanácskozást tartottak. A kiszivárgott hírek szerint a háborukat megakadályozó biztonsági szerződésről volt szó. Briand ezalkalommal felvetette azt az eszmét, hogy Németország, Lengyelország és Csehszlovákia köré vonjanak semleges katonai zónát, amelyen belül az illető államok semmiféle haderőt nem tarthatnak és amely fölött a Népszövetség gyakorolná a fenhatóságot. Briand tervét a jelenlévő többi külügyminiszterek megvitatásra alkalmasnak találták és úgy határoztak, hogy e hónap végén Lausanneban újabb megbeszélésre gyűlnek össze, amelyen kizárólag ezzel a kérdéssel foglalkoznak majd. A külügyminiszterek már most érintkezésbe léptek Lengyelország és Csehszlovákia kormányaival, amelyekkel közölték a biztonsági kérdésben felmerült katonai tervet és amelyeket arra kértek, dol-

gozzanak ki saját hatáskörükben is egy erre vonatkozó javaslatot, amit azután Lausanneban a nagyhatalmak képviselői átvizsgálának. Diplomáciai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek Briand tervének megvalósulása elé és már megindultak a földrajzi kombinációk arra vonatkozólag, hogy a semleges zóna mettől-meddig terjedne. Beavatott körök értesülése szerint Briand kész terepervvel indult Aix les Bainsbe. Németország és Franciaország között eszerint pontosan azon a vonalon haladna a semleges zóna, amelyen a Ruhr- és a rajnai megszállás történt, míg Németország és Lengyelország között Posen és Breslau előtt haladna el a tervezett neutrális földcsík. Semleges zónát vonnának ezenkívül Németország déli határai előtt is, Csehszlovákia és Ausztria felé. Ez utóbbit főleg azért akarják megcsinálni, hogy ezáltal végleg elvágyják az osztrák-német csatlakozás lehetőségeit.

Külön eljárás a kisebbségek védelmére

Genf, szeptember 10. Az erdélyi telepesek ügyében hozott döntés még mindig élénken foglalkoztatja a magyar delegációt és a svájci sajtót. A „Journal de Geneve” ma vezércikket ír a döntésről és felhívja a figyelmet arra, hogy a telepések a népszövetségi határozat folytán rendkívül rossz helyzetbe kerültek, mert a törvény által meghagyott földjük elégtelen a létminimum biztosítására. Egyidejűleg Budapestről távirat érkezik, amely azt jelenti, hogy a demokratikus blokk a népszövetségi döntéssel kapcsolatban rendkívüli ülésre akarja összehívni a nemzetgyűlést, mert a Népszövetség ítélete az egész magyarság ügye és mint ilyen, ellenkezik a népszövetségi alkotmányban a kisebbségek védelméről szóló szakaszával.

A blokk a nemzetgyűlésről akarja felhívni a Népszövetséget arra, hogy ha a legyőzötteknek be kell tartaniuk a békeszerződést, úgy a győztes államok is tartsák be a kisebbségek védelmére előírt törvényeket. A Népszövetség hatodik számú bizottsága egyébként megkezdte egy külön eljárási mód kidolgozását, amely a nemzeti kisebbségek hathatósabb védelmére szolgálna. A bizottság főleg arra törekszik,

hogy olyan eljárást találjon, amellyel a nemzeti kisebbségek panaszai mindenkor eljuthassanak a Népszövetséghez. A bizottság elnöke Apponyi Albert gróf lett, aki az egyik legközelebbi nyílt ülésen nagyobb beszédet szándékszik mondani.

— Az erdélyi Mizrach-szervezet elnökének beszámolója a bécsi cionista kongresszusról. Vasárnap délelőtt 10 órakor, a nagyvárad Apolló mozgóban az erdélyi mizrach-szervezetek delegátusa, Altmann Sámuel beszámolót tart a bécsi cionista kongresszus munkájáról és eredményeiről.

Blokkálják a hongkongi brit kolóniát.

Hongkong, szept. 10. A katonai kormány ma megkezdte a blokkadót a brit kolónia ellen. Angol csapatok nem léphetik át a nyeged, amelytől megvonták az élelmiszerszállítványokat is. A külföldi követlések erélyes közbelépésre készülnek és remélik, hogy a blokkadót sikerül megszüntetni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemesei orvosi és bányászati zsidóság napilapja
Szerkesztő: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felfelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek

5685. Elul 22.
1925. szept. 11.

Szomorú

De néha úgy elfogynak a dalok
S úgy érzem, hogy minden hiába volt,
Hogy holnap meghalok.

Szomorú

Hogy az idő felettem elfutott
Nem illik élni már és — szomorú:
Meghalni sem tudok.

G. J.

— A király a kisenevi mintavásár sajátópavillonjában. Kisenevből írják: Ferdinánd király meglátogatta a kisenevi mintavásár sajátópavillonját, ahol Ludovic Daus hírlapíró fogadta a magas vendéget. A király megsemmelerte a sajátópavillon gyűjteményeit, majd barátságos beszélgetést kezdett az újságírókkal. Bizony a lapok sokszor nem irnak igazat, mondotta tréfásan a király. — Nehéz megtalálni az igazságot feleség — felelte Daus hírlapíró. Ebben a pillanatban az „Adeverul” fényképésze géppel a király elé állott. — Kurz und ohne Schmerzen — biztatta a fényképészt Ferdinánd király.

— A vasut nyugdíjasait napidíjasokként továbbra is alkalmazzzák. Bukarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatósága tudvalevőleg október elsején nyugdíjba helyezi a vasutnál alkalmazásban levő hatvanéves felüli tisztviselőket. Hogy megélhetésükről is gondoskodjanak, a CFR. vezérigazgatósága úgy határozott, hogy azok a nyugdíjazott tisztviselők továbbra is a vasut szolgálatában maradhatnak napidíjasokként. Napidíjuk olyan összegben lesz megállapítva, hogy a nyugdíjjal együtt jelenlegi fizetésük összegét kitegyék.

— A négyesületek országkongresszusa. Az Uj Kelet megírta, hogy a Kolozsváron tervezett négyesületi kongresszus terminusát és helyét megváltoztatták. Nem Kolozsvárot, hanem Temesváron fogják megtartani a román és kisebbségi négyesületek közös tanácskozását. Tegnapi hiraadásunkba tévedés csuszott be, amennyiben a kongresszust nem szeptember, hanem október 13. és 14-én fogják megtartani.

— Négyezerötven amerikai diák világgörüllé tanulmányútra indul. Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államok kormánya elhatározta, hogy az egyetemi hallgatók egyik nagyobb csoportját világgörüllé tanulmányútra küldi és erre a célra rendelkezésekre bocsátja az „Universitas” nevű hajót. A világgörüllé utra négyezerötven diák jelentkezett, akik ötven tanár kíséretében október elsején fognak kifutni a newyorki kikötőből. A diáktársaság 1927. júniusáig marad távol és ezalatt az idő alatt harmincöt ország ötven kikötőjét látogatja meg.

— A német birodalom elnöke Ausztria Németországhoz való csatlakozásáért. Bukarestből jelentik: Az „Universul” interjú közöl Löve német birodalmi kamarai elnöktől, aki kijelenti, hogy Ausztria és Németország tényleg csatlakozni akarnak, mégpedig a nemzeti elv jogán, mert amint a románok, jugoszlávok, szlávok jogosultak voltak erre, éppen úgy a németek is. Azonban a két országot teljességgel békés szándékok és vitális érdekek vezetik.

TUNGSRAM A legjobb villanykörté! Mindenütt kapható!

— T munkás levő, hogy zért letart vettek rée Nagy G foglalnak. éhségstrá letartóztat ben depu úgyi, belü csoportok tott mun letartóztat ma szabá kások sepe tak a buk

— Me galom. zött ma in A hatalma litja, tizenpán három és Stuttgart

— Ha légügyim shingtonból mellett tem összes dipl követség is, porsókra. A légügyi min felelősséget, állítani.

— A kulturdélu oradeamarei délutánja in délután 5 ségét zsufola közönsége. V után Wasser elnöke nagy központ nevé Előadásában gasztos szül turális és nyére, végül zsidóság éve

Paleszina föl Krüger József óras referátum gresszusról. K a zsidó nemze elvezetés elő Kajemeth és tábor új le Bialik: Áld

Elza; magy nyujtottak W Olga önnáló adása Salom lata váltott k hangjai zártá vevők emléké radó élvezetes

Ne kö ne k hanem v Keren K

— Újab kában. New lékezetben v omos fiuk g hasonlő szent ban lévő Lit egy tekintély zennyolc éve totta a tize gyilkolta. A kertelés nélk mával kijelen el láb alól, h aki öt Newy ismerése sorá előtt végzett hívta az áldo lár váltságdíj örséggel feny

Tiltakozik a munkáság a bukaresti munkásvezérek letartóztatása ellen. Tudva-levő, hogy a bukaresti sziguranca több munkásvezért letartóztatott, mert engedély nélküli gyűléseket tartott. A letartóztatott munkásvezérek között Nagy Géza és Dán kolozsvári titkárok is helyet foglalnak. A letartóztatott munkások már 10 napja éhségsztrájkban vannak. Az ország munkássága a letartóztatott munkások szabadonbocsátása érdekében deputációkat küldött az igazságügyi, munkaügyi, belügyi és hadügyminiszterekhez. Az egyes csoportok pedig távirati uton kérték a letartóztatott munkásvezérek szabadonbocsátását. Egyet a letartóztatottak közül, névszerint Mihalescu Joant ma szabadonbocsátották. A kolozsvári szabómunkások szeptember 8-án tartott gyűlésükön tiltakoztak a bukaresti munkásletartóztatások ellen.

Megnyit a bécs-párisi repülőforgalom. Budapestről jelentik: Bécs és Páris között ma indult el az első rendszeres repülőjárat. A hatalmas biplánon, amely a forgalmat lebonyolítja, tizenöt utas foglalt helyet. A repülőgép csupán három megállót tart, Innsbruckban, Zürichben és Stuttgartban.

Hadbíróság elé állítják az amerikai légügyi minisztérium rágalmozóját. Washingtonból jelentik: Ma délelőtt óriási részvét mellett temették el a „Shenendoah“ áldozatait. Az összes diplomáciai testületek, közöttük a német követség is, hatalmas koszorúkat helyeztek a koporsókra. Mithszell úrnagyot, aki a sajtó előtt a légügyi minisztériumra hárította a katasztrófaért a felelősséget, hír szerint, hadbíróság elé fogják állítani.

A nagyváradi „mizrahi“ ifjuság kulturdelutánja. Nagyváradról jelentik: Az oradeamarei Ceiro-Hamizrahi felavató és kulturdelutánja imponzans keretek között folyt le vasárnap délután 5 órakor. A Kereskedelmi Csarnok helyiségét zsufolásig töltötte meg Nagyvárad intelligens közönsége. Végül Elza ros-risona héber megnyitója után Wassertstrom Sándor, a „Mizrahi“ ügyvezető elnöke nagyszabású beszéd keretében üdvözölte a központon nevében az ujjonnan alakult leánycsoportot. Előadásában ismertette a „mizrahi“-munka magasabb szükségességét; rámutatott annak kulturális és konzervatív zsidó szellemű teljesítményére, végül buzdította nagyszámú hallgatóit a zsidóság évezredes álmait, legszentebb közeleisége: Palesztina főfelpitítésének megvalósítására. Utána dr. Krüger József, csernovitzi kiküldött tartott másfélórás referátumot a Bécsben ülésű zionista kongresszusról. Koós Leó hatásos bibliai citátumokkal a zsidó nemzeti munka kötelezettségéről nyújtott élvezetes előadást. Dr. Markovits Ignác, a Keren-Kajemeth és Barisszia nevében üdvözölte a zionista tábor új leánycsoportját. Mély hatással szavalták Bialik: Áldás c. költeményét héberül: Glück Elza; magyarul: Egri Szerén. Élvezetes előadást nyújtottak Weiss Paula: Bialik életrajza és Klein Olga önnálló dolgozatával. Perl Rózi szargon előadása Salom Asehtól és Vég Gizi német szavallata váltott ki még kellemes hatást. A „Hatikva“ hangjai zárták le a késő esteli órákban a résztvevők emlékezetében sokáig felejthetetlennek maradó élvezetes délutánt. (W. S.)

Ne költson Roshasana névjegyre,
ne költson póstára,
hanem váltsa meg újévi üdvözlését a Keren Kajemeth útján és az Uj Kelet leközlő üdvözlését

Újabb Leopold és Löb-éset Amerikában. Newyorkból jelentik: Még élénk emlékezetben vannak a Leopold és Löb milli-omos fiúk gyilkosságai és Amerikának már is hasonló szenzációja van. A new-yerseyi államban lévő Little Falls városkában Harrison Noel egy tekintélyes és gazdag newyorki ügyvéd tizennyolc éves fia egy villa kertjéből elcsábította a tizenhat éves Mary Dalyt és meggyilkolta. A fiatalok gyilkos tettet minden kertelés nélkül beismerte és kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy nemcsak a lányt tette el láb alól, hanem azt a szerezcsen szöfört is, aki őt Newyorkból Little Fallsba hozta. Beismerése során a gyilkos elmondotta, hogy mielőtt végzett volna a leánnyal, telefonon felhívta az áldozat szüleit, akikről négyezer dollár váltságdíjat követelt. Minthogy ezek rendőrséggel fenyegetőztek, azonnal megfojtotta a

ENGROSS

legnagyobb szőrmeáruház az országban Clujon van.

A „Casa de Lipsca“ cluji lerakata valóságos szenzáció. A világ összes szőrmei pazar választékban vannak az áruházban kiállítva. A cég, melynek London, Páris, Wien, Leipzig, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai, a legszebb szőrme valóságos halmazait állította ki a

Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt (Szabó J. palota)

emeleti helyiségeiben és a napokban megnyitó áruház szenzációja lesz a cluji kereskedelmi életnek.

fiatal leányt. Később azzal akarta menteni borzasztó tettet, hogy elmebetegséget szimulált. A rendőrorvosnak azt mondta, hogy előrehaladott elmebetegségben szenved és a gyilkosságot ilyen természetű rohamában követte el. Amikor a közönség tudomást szerzett a gyilkosságról, valósággal megröhamozta a rendőrségi épületet, amelyben Moelt fogva tartották. Csak nagy fegyveres készenléttel lehetett megakadályozni a tömeget abban, hogy behatoljon a börtönbe és meg ne lincselje a gyilkost.

A jeruzsálemi patriarcha Bukarestbe érkezik. Bukarestből jelentik: A jeruzsálemi patriarcha október hónapban Bukarestbe érkezik, hogy résztvegyen Miron Cristea ünnepélyes beiktatásán.

Ejjegyzés. Fülöp Adolf Camar jud. Salaj és Frankovits Piroška Blaj jegyesek.

Ujra merényletet követtek el egy vasuti hid ellen. Bukarestből jelentik: A belügyminisztériumhoz jelentés érkezett, amely szerint Stupece községben Campolung mellett az ottani vasuti hid ellen merényletet akartak elkövetni. Idejében tudomására jutott a hatóságoknak a merénylet s így annak elejét vették. A merénylők, hogy tervüket keresztülvihessék, a községet teljesen elzárták a szomszéd telefonállomásoktól s a vonalakat elvágták. A hidat megerősített járőrök őrzik. Ezzel kapcsolatban közlik, hogy a hadügyminisztérium rendelkezése az összes vasuti hidakat ismét katonai őrzéskor alá tartoztatni.

Egyházköncseket raboltak egy kolostor templomából. Innsbruckból jelentik: A Zwettl melletti cisztercita kolostor templomából óriási értékű templomi kincseket raboltak ismeretlen tettesek. Elvittek egy szentségtartót, melyet hatszáznál több gyémánt és kétszáz rubin és smaragd díszített. A betörők a nehéz templomi kezszert széjjeljárták a templomban. Erre vall az a körülmény, hogy néhány drágakő a templom kövein maradt. Ezenkívül elvittek egy hatalmas XIII. századbéli ékkövekkel dusan kirakott kehelyt. Egy nagy aranykeresztet, több antik gyűrűt és más értékeket.

Kolera Japánban. Londonból jelentik: Jokahamából jött értesülések szerint az utóbbi napokban husz koleraeset fordult ott elő. A hatóságok éjjel-nappal dolgoznak azon, hogy megakadályozzák a járvány terjedését. A kolera Sanghaiából hozták Japánba. Tokióban szintén néhány koleraeset fordult elő. György angol herceg, aki a napokban Jokahamába akart utazni, útját a kolerajárvány miatt elhalasztotta.

Agoston Péter halála. Párisból jelentik: Agoston Péter, a magyar forradalmak egyik vezéralakja, volt nagyváradi jogakadémiai tanár, aki az utolsó éveket részben Londonban, részben Párisban töltötte, a napokban a francia főváros egyik kis szállodai szobájában hosszas szenvedés után meghalt. Agoston Péter rendkívül mérsékelt magatartást tanúsított a kommunében, de a fehér kormány ennek ellenére halálra ítélte, amitől csupán az orosz csereakció révén szabadult meg. A magyarországi szociáldemokrata párt Agoston halálának hírére megleghangu részvétlívratot intézett özvegyéhez.

Bukarestbe csak személyazonossági igazolvánnyal lehet szállodába megállni. Bukarestből jelentik: A fővárosi rendőrprefektus értesítette az összes szállodatulajdonosokat, hogy vendégeket igazolás nélkül nem fogadhatnak. Igazolványnak elég a bejelentő lap is.

Dejen és Gherlán Birónál a legjobb női, férfi szövetek, vásznak és gyermek intézeti ruhák kaphatók.

A pleasa moreni tüzvész borzalmas pusztítása. Bukarestből jelentik: A pleasa moreni tüz egyre nagyobb méreteket ölt. Ma újabb robbanások voltak, a lángok sokkal magasabbak az eddigiekénél, meghaladják a 100 métert. Azt hiszik, hogy újabb erőforrásokhoz ért a tűz. Az eloltási kísérletekkel szemben egyébként a szakértők már teljes pesszimizmussal viselkednek. Uj alagutat fúrnak s így próbálják megközelíteni a már hét hete égő szondát. A tűz a közelben levő szőlőtermést teljesen elperzselte, azonkívül az erdőkben is nagy kárt okozott.

Pszichóanalitikai kongresszus Homburgban. Berlinből jelentik: Bad-Homburgban ezidőszent ülésezik a kilencedik pszichóanalitikai kongresszus. A megnyitó ülésen a kongresszusok alapítója, Freud professzor előadást tartott legújabb munkájáról, „az anatómiai nemi elváltozások pszichikai következményeiről.“ Ugyanezek a napokon Berlinben ülésezik az individuális pszichológiával foglalkozó második internacionális kongresszus is.

Vers

Irta: Irányt Ernő

Boldogságunk régi álma hol késel az éjben?

Idők kedve vágyak napja nem ragyog a fényben

Jóság, álom hasztalan, ha nem lendíti nagyra

Országszerte ismert „Bijou“ illatos hatalma.

Ugy gondolj a jövőre, hogy előbb nézz a mára, éppen ezért fuss, ha tuthtasz a Rózsa-drogériába!

Egy gyilkos öngyilkossága. Berlinből jelentik: Az elmúlt szombat a német főváros környékén halva találták Erna Hoese tizenhat éves leányt. A rendőrség hosszas nyomozás után gyilkossággal vádolva előállította Ottó Kleps molnárlegényt. A fiut átkísérték a képzőművészeti akadémiára, ahol Erna Hoese modellét szokott állni és ahol tudták, hogy a leány udvarlója Ottó Kleps volt. A rendőr jelenlétében az egyik leány feismerte Ottó Klepsben azt a fiatalleányt, aki állandóan várt a leányra. A fiatalember tagadta a gyilkosságot és egy óvatlan pilanatban kiugrott a terem ablakán. Egyenesen a tetemnézőbe ment, a meggyilkolt leány elé. Itt revolvert rántott és főbelőtte magát. Nyomban meghalt.

KÖZGAZDASÁG

Meg kell szervezni a munkakamarai választásokat Alapvető hibák a törvényjavaslatban, amelyek módosításra szorulnak

(II ik közlemény)

(Cluj-Kolozsvár szept. 10. Az Uj Kelet tudósítójától). Tegnap közleményünkben rövidesen rámutattunk a felállítandó munkakamarák óriási jelentőségére és utmutatással szolgáltunk az érdekelteknek arra, hogy e fontos szervnek megvalósításáról szóló törvény alapvető hibáit, már most igyekezzenek kellő megszervezettséggel kiküszöböltetni. Örömmel regisztráljuk, hogy cikkünk már is megtette hatását, amennyiben egy a fizikai, mint a szellemi munkások részéről ma kezdeményezés történt abban az irányban, hogy az összes érdekelteket egy közös frontba állítsa a munkakamarák kérdésében.

A törvényjavaslat hibái

Dr. Böszörményi Sándor az UGIR ügyvezető igazgatója a megszervezés szükségét és a kamarai törvény súlyosabb hibáit az alábbiakban ismerteti:

— A munkakamarai törvényjavaslat legfőbb hibáit a következőkben lehetne összefoglalni: A javaslat szerint a munkakamarák hatásköre messze túlmenne a mezőgazdasági, valamint az ipar- és kereskedelmi kamarák hatáskörén. Míg ezek a kamarák a vonatkozó törvények szerint csak adatgyűjtési, információs és javaslattevő hatáskörrel fognak bírni, addig a munkakamarák a termelést sokkal súlyosabban érintő kérdésekben döntési, sőt végrehajtási hatáskört is kapnának. A törvényjavaslat szerint a munkakamarák beleszólnának a vállalatok és munkásaik között felmerülő bér- és egyéb természetű konfliktusokba, eldönthetik a vitás kérdéseket és ellenőrizhetik, sőt keresztülrészkolhatják döntéseik végrehajtását is. Végrehajtó hatáskörrel járhatnak el a munkásszervezetekkel szemben is, úgy azok ellenőrzése, mint tagjainak kényszerszindikátusokba való áttömörítése céljából. A tőke és munka közötti viszony leghényesebb kérdéseinek, valamint a szervezkedési jognak irányító hatóságai lennének. Tehát az új munkakamarák s ez a legfejlettebb ipari államokban is példa nélkül álló reform — az én véleményem szerint — katasztrófális romlást idézhetne elő a jelenlegi termelési rendben.

— A munkaadó és munkásrétegeknek a munkakamarák tultengő hatáskörétől való idegenkedését, sőt aggodalmát még indokoltabbá teszi a javaslatnak az a másik nagy hibája, mely a szervezeti intézkedésekben jut kifejezésre. Úgy a munkakamarák, mint a felettük álló központi munkatanács papíron egyharmadrészükből, a valóságban pedig többségükben a legkülönbözőbb, főként a termeléssel kapcsolatban sem álló hivatali főnökök testülete lesz.

— A kolozsvári iparkamarai választások több kandidáltját a választhatóság igazolására szólítja fel a törvényszék. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai választások jelölő listáit a törvényszéki elnök hivatalosan még nem jelentette ki törvényszerűeknek. A listák átvizsgálása most folyik a törvényszéken. A referensbíró, értesülésünk szerint, az eddig átvizsgált jelölések közül több olyan kandidálást állapított meg, amelyek nem felelnek meg a törvény előírásának. Némelyeknél sincsen igazolva a román állampolgárság, másoknál pedig a választhatóság jogossága máskülömben sincsen igazolva. A referens törvényszéki bíró ezeket a kandidáltakat még a mai nap folyamán felszólítja, hogy legkésőbb szeptember 12-ig, vagyis péntek déli 12-óráig terjesszék be igazoló okmányukat. Ugyancsak péntek délig kell nyilatkoznia azoknak is, akik több listán vannak jelölve, hogy a jelölések közül melyiket fogadják el.

— Hat hónap alatt több mint kétmillió autóbilt gyártott Amerika. Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államok az autóbiltgyártás terén újabb rekordot állított fel. A

Míg a nyugati ipari államokban a modern termelési problémák gyakorlati alkalmazására a javaslatokat készítő gazdasági tanácsokat munkaadókból és munkásokból paritásos alapon, a munkakamarákat pedig kizárólag munkásképviselőkkel alakították meg, addig a mi munkakamaráink a legjobb esetben is csak a munkásképviselő juthatnak be s azok is csak, mint törpe minoritás.

— Egyelőre meg sem lehet jósolni, hogy az ilymódon kialakítandó munkaügyi szervek mily reformintézkedésekkel fogják „termelésünk konszolidációját” megkísérelni. Bizonyosnak csak az a tény látszik, hogy a törvényjavaslat változatlan megszavazása és végrehajtása esetén az ország termelő és dolgozó társadalmi fizetésének egy félszázalékát csak azért fogja kamarai pótdadóként lefizetni, hogy termelésünk, de különösen ipari termelésünk új, zaklató intézkedéseknek legyen kitéve.

A megoldás

— Megnyugtató megoldást, amennyiben az új törvény megszavazását megakadályozni nem lehet, csak két lényeges módosítás keresztülvitelével lehetne elérni. Először: az új, amugyis csak kísérleti kamarák hatáskörét a mezőgazdasági, valamint kereskedelmi és ipari kamarák mintájára tisztán adatgyűjtő, információs és javaslattevő hatáskörre kell lefokozni. Másodszor: vagy tisztán munkás, illetve a gazdasági életben produktív munkát végző rétegek képviselőinek a bevonásával; vagy pedig a munkaadók és munkások képviselőinek paritásos bekapcsolásával azoknak a részére kell intézményes munkahelyeket létesíteni, akik a tőke és munka viszonyának korszerű problémáit gyakorlati téren minden nagyobb zökkenők nélkül érvényre juttathatják.

— Sajnos, a mai napig a munkakamarák kérdésében ugyszólván semmit nem tettek a munkakamarába bekerülő rétegek vezetői. Nem tájékoztatták állásfoglalásukról a kormányt és a közvéleményt pedig — értesüléseim szerint — nekik is megvan az új „reform-javaslatok” a maguk lesújtó véleménye. Nem történtek előkészületek a munkaügyi inspektorátusok által a munkásbiztosító pénztár adatai alapján összeállított választói névjegyzékek kiegészítése céljából egyetlen gazdasági szervezet részéről sem, holott a politikai pártok ezirányban már megmozdultak. Félős ilyenformán, hogy a törvényjavaslatot a parlament összes hibáival együtt meg fogja szavazni és hogy a munkakamarai választásoknál a politikai szempontok szintén dominálni fognak a magasabb gazdasági szempontokkal szemben — úgy amint azt már eddig is megszokhattuk.

legújabb kimutatás szerint Amerika személyes teher-automobil termelése az év első felében 2 173,360 darabot tett ki, míg ezzel szemben az egész múltévi produkció 3 617,600 darab volt, 168 558,146 dollár értékben. 1914-ben Amerikában 1.711,339 automobil volt forgalomban, 1919-ben 7.565.400, míg 1924 ben már elérte a 17.591,980 darabot. Szakkörök véleménye szerint az Egyesült Államok autóbilt-forgalmának a száma ez év végéig el fogja érni a 20 milliót. Érdekes, hogy mintegy 20 ezer darabot tesz ki csak azoknak az autóbiltoknak a száma, amelyek a gyermekek iskolába való szállítását végzik.

— Emelkedik a magyarországi záloglevelek értéke. Budapestről jelentik: Az utóbbi napokban a magyarországi záloglevélértékek erőteljes emelkedést mutatnak. Budapesti szakvélemény szerint ez arra vezethető vissza, hogy a küszöbön álló valorizációs rendelet, a németországi példát fogja követni, illetve az inflációs években visszafizetett jelzálogkölcsonőkre nézve, a volt hitelezőknek bizonyos százalék visszafizetést fog engedélyezni, így tehát a zálogleveleket kibocsátó intézetek nem várt bevételhez jutnak.

— Emelkedik a hajózási tarifa. Bukarestből jelentik: A Dunabizottság azon intézkedése folytán, amellyel a szulinai csatornát elzárta, több hajóstársaság Oroszország felé irányította gőzöseit. Emiatt Galac és Braila kikötőkben a hajózási tarifa állandóan emelkedik.

— Utólagos intézkedés az iparkamarai választások jelölésére. Bukarestből jelentik: Az ipar és kereskedelemügyi miniszterium utólag elrendelte, hogy azokban a központokban, ahol az iparkamarai választásokat 13.-án tartják meg, a listák betérjesztése 5.-éig érvényes.

— Eredményesnek ígérkezik a kisenevi mintavásár. Bukarestből jelentik: A kisenevi mintavásár idejére a vasuti vezérigazgatóság Bukarest és Kisenev között speciális közvetlen vonatokat állított be. A vásár egyébként eredményesnek ígérkezik, így különösen az erdélyi kiállítók remélik, hogy intenzív kapcsolatot teremthetnek az ottani piaccal.

— Új adók Franciaországban. Párisból jelentik: Caillaux pénzügyminiszter a napokban terjeszti a minisztertanács elé az 1926. évi költségelőirányzatot, amely 3460 millió frank kiadási többletet mutat. Ezen többlet fedezésére azonban — az eddigi tervek szerint — nem fognak újabb, közvetlen adókat behozni, ellenben az a terv merült fel, hogy emelik a jövedelmi adót, főleg az inproduktív, mozgó tőkéből származó jövedelmek után. A budget-előirányzattal kapcsolatosan a forgalmi adóról szóló törvényt is revízió alá veszik, illetve annak a szabadkereskedelmet gátló hatásait el-tűntetik.

— Németország büntetőtarifát léptetett életbe a lengyel gabonára. Berlinből jelentik: A Lengyelországgal folytatott gazdasági háboru következményeképen Németország tiz aranymárka vámot vetett ki a Lengyelországból behozott buza métermázsájára, ami körülbelül 50 százalékos értékvámnak felel meg. Lengyelország ezzel kiszorult a német piacról és ezáltal helyet csinált a román gabonának is.

Nagy
harisnya-hét
SÁNDOR TESTVÉREK-nél
Reg. Ferdinand (Wesselényi-u.) 13.
Mélyen leszállított árak!

1 pár kötött női harisnya, minden szín L.	30
1 " I- " " " dupla talppal "	40
1 " kötött " " " " " " " " " "	45
1 " I a " flobr harisnya "	75
1 " női cérna flobr harisnya "	85
1 " kötött férfi zokni "	22
1 " I a " " " " " " " " " "	32
1 " csikos vagy kockás divat zokni "	38

Gyermekharisnyák, szvettrek, női- és férfi-kezttyúk. — Rö idárak és frfi fehérszárnyak rendki, ül olosó árban kerülnek eladására.

Jumper-harászok nagy választékban.
Legjobb. Legolcsóbb. Legszébb.

Alexandru Adler Sándor
ORADEA MARE

ÁLLANDO RAKTÁR
MINNDENEMŰ ÖVEKBEN

A lej: Zár-
pesten 351,
Kolozsvá
árfolyama na
Tegnap a lej
némi szilárdul
A kereslet é
galom mellett
Bécs 28-70
pest 345-34
39-70, Newy
995, Milánó
Zürich.
208-25, Newy
2440-00, Mil
pest 72-60, B
260-00, Vars
Bukares
—, Lond
8 70, Zürich
Budapest —
Bukares
márka 48 50
sterling 980,
39-25, olasz
355, dollár 2
shilling 29-00
6 08, belga fr

Ha a bajnok

Vasárnap szolvájké csak elsónél lényeg szembe csapata gíbor régi rit utána a KAC RMS—KKAS kerülnek lebor szakosztály teg rel megerősítve Pop centerhalf küzdelmet. Ha talan és durva tudja, egy a legszobb küzdé egyébként a k

Nagypály gíbor II., d. u. 2 órako: d. u. 4 órako CFR. pá KKASE II., II., d. u. 2 noki, d. u. 4

Felfügge
A kolozsvári indul. Az egy tésére a Con ülésén játéko működésüktől vezetőket, az körei élénk é idő óta szélte ményeit.

E rovatban
ne
Feiu Kálu vettem, felb leges kövee te, mert kés lembe.
Oradea-M

Zso
Az kés fele isk sa
Budapes

TŐZSDE

Szeptember 10-én

A lej: Zürichben 260 00, Párisban 10-50, Budapesten 351, Bécsben —

Kolozsvár. A romániai pénzpiacra a devizák árfolyama napok óta ingadozó tendenciát mutat. Tegnap a lej külföldi árfolyamcsökkenésének hírére némi szilárdulás állott be, amely ma fokozódott. A kereslet élénk. Meglehetősen nagy üzleti forgalom mellett a következő árfolyamokat jegyezték:

Bécs 28-70—28-80, Prága 6-03—6-06, Budapest 345—348, Páris 9-58—9-65, Zürich 39 50—39 70, Newyork 202 50—203 50, London 990—995, Milánó 8-60—8-70.

Zürich. Zárlat: Berlin 123-25, Amsterdam 208-25, Newyork 518-00, London 2511-20, Páris 2440-00, Milánó 2170-00, Prága 1535-00, Budapest 72-60, Belgrád 922-50, Bukarest 260-00—260-00, Varsó 92-50, Bécs 73 05.

Bukarest. Devizák: Páris 9-62, Berlin —, London 989, Newyork 203-50, Milánó 8-70, Zürich 39-40, Bécs 23-80, Prága 6-03, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, német márka 48-50, leva 1-50, török lira 115, font sterling 980, francia frank 9-70, svájci frank 30-25, olasz lira 8-55, drachma 3-15, dinár 355, dollár 202 50, langyel forint 35-50, osztrák shilling 29-00, magyar korona 28-50, cseh korona 6 08, belga frank —, holland forint —.

SPORT

Haggibbor—Victoria a bajnokság második fordulóján

Vasárnap a bajnokság második fordulóját abszolválják csapataink. A második nap sorsolása az elsőnél lényegesebb párosításban állítja egymással szembe csapatainkat és izgalmas sportot ígér. A Haggibbor régi riválisával, a Victoriával kerül szembe, utána a KAC—CFR, a vasutas pályán pedig az RMS—KKASE és a KMTE—Husos mérkőzések kerülnek lebonyolításra. A Haggibbor a labdarúgószakosztály tegnap esti gyűlésén leigazolt Fleischerrel megerősítve áll ki a porondra, míg a Victoria Pop centerhalf nélkül lesz kénytelen felvenni a küzdelmet. Ha erőskezü a bíró a mérkőzés zavartalan és durvaságnélküli lebonyolítását biztosítani tudja, úgy a mérkőzés egyike lesz a bajnokság legszebb küzdelmeinek. A nap részletes programja egyébként a következő:

Nagypálya D. e. 8 órákor: Victoria II.—Haggibbor II., d. e. 10 órákor: KAC II.—CFR II. d. u. 2 órákor: Victoria—Haggibbor I. oszt. bajnoki, d. u. 4 órákor KAC—CFR. I. oszt. bajnoki.

CFR. pálya. Reggel 8 órákor RMS. II.—KKASE II., d. e. 10 órákor KMTE II.—Husos II., d. u. 2 órákor RMS—KKASE I. oszt. bajnoki, d. u. 4 órákor KMTE—Husos I. oszt. bajn.

Felfüggesztett intézőbizottsági tagok. A kolozsvári bajnoki szezon különös szenzációval indul. Az egyik kolozsvári sportegyesület feljelentésére a Comitetul Regional tegnap este tartott ülésén játékoscsapítás vádjá alatt felfüggesztette működésétől Sándor KKASE és Kulcsár RMS vezetőket, az intézőbizottság tagjait. Kolozsvár sportkörüli élénk érdeklődéssel várják a már hosszabb idő óta szünetben hosszabban pertraktált ügy fejleményeit.

NYILTTÉR

E rovatban közöltekték a szerkesztőség semmi nemű felelősséget nem vállal

Feln Kálmán oradea-marei ékaze ész üzletét átvettém, felbivom nevezett cég hitelzeit, hogy esetleges követeléseiket nálam 8 napon belül jelentsék te, mert későbbi bejelentések nem vétetnek figyelembe.

Oradea-Mare, 1925 szept. 11.

Urán Géza,
Strada C. stuc 9.

Zsoldos tanintézet

Az ország legrégebb és legjobb előkészítő tanintézete. Teljes anyagi felelősség mellett készít elő középiskolai magánvizsgákra, **órátségit** vidéki tanulókat is.

Budapest, VII, Dohány-u. 84. Tel. J. 124-47.

Die Grichen kommen

mit die פאראנער אהרונים

nach Bukarest am 7-ten

September. — Alle Anfragen wegen אהרונים לילדים ויהודים ist zu adressieren

Josef Ráth, Bukarest,

Hotel Regina.

Önmagának ellensége

ha silány kávét vesz **Enrilo** helyett, mely egy-magában, tehát minden pótlék nélkül izletes, tápláló italt ad. Az **Enrilo** pótolja a bakkávét is. Amellett az **Enrilo** táper sebb és kiadósabb, azért használatban rendkívül olcsó. Ezen különlegesség minőségeért készítöje a

Franck Henrik Fial cég világhire szavatol.

Enrilo

Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL“

borotváló por amely az ország legrégebbi gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kelemes hatást hagy utána.

Övökadjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ felírás valódi.

Reszling József fodrász

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Halló Figyelem Halló

Reck és Társa általános kereskedelmi irodája, ingatlanforgalmi ügynöksége.

Állandóan szállítunk bármily minőségű és mennyiségű szenet, kokszt, faszenet, tüzfát. Minden néven rendezendő kereskedelmi ügyletek lebonyolítását elfogadjuk. Árukat bizományi eladásra elfogadjuk. Ingatlanok, lakások, burorozott szobák eladását, kiadását legelőszörban közvetítjük. Babák javítását elfogadjuk. Iroda: Str. Baba Novac No 8. (Bethlen-u.)

Kilakoltatásom miatt STERNBERG

összes perzsaszőnyegeimet, egész új zongoráimat um. Wirth, Hoffmann, Gebr. Stingl stb. Részletre is. leszállított árban árusítom. Részletre is. Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 14.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Szját tőkeli: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt Nagyenyed.

Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Extras

din registrul pentru asociatiunile recunoscute persoane juridice

Numărul de ordina 4196/7/924 din 1 Mai 1925. Titul sau denumirea persoanei juridice: Ocrotirea Orfanilor Evrei din Transylvania. Obiectul și scopul. Scopul asistenței este: de a îmbrățișa apărarea minorităților orfani a le da sprijinul material și moral prin procurarea acelor mijloace cu ajutorul cărora devine cu putință educarea orfanilor spre cariera cores-punzătoare și folo itoare. La educarea orfanilor se va ține seamă în to deauna de consideratiile religioase ebraice. Sediul și sucursale. Sediul este în Cluj, Str. N. Filip scu No 1. Da'a constituirii. anul 1923, luna Mai, ziua 31. Actul pe temelul careia s-a obținut personalitatea juridică, Aprobarea ministerului sănătății și ocrotirilor sociale No 16,639 din 25 Octomvrie 1924. Numele, profesiunea, domiciliul și naționalitatea persoanelor ce compun organele de d recțiune și administrație. Péesedint de onoare Dr. Matia Eisler, prim-rabin Cluj, cetățean roman, péesedinte: Dr. Eugen Kertész, avocat, Cluj, cetățean roman, vi e-preesed nti: Iosif Farkas, director de fabrică Cluj, cetățean roman, Jacob Schwarz, spediteur Cluj, cetățean roman, dr. Filip Leitner, medie, Cluj, cetățean roman, Emanuil Rosenzweig, comerciant, Cluj, cetățean roman, secretar: Max Schwarz, secretar de asociatie Cluj, cetățean roman, cassier: Martin Kertész funcționar, Cluj, cetățean roman, controlor: Menyhért Kohányi dr. profesor, Cluj, cetățean roman, Mozes Jacobi comerciant, Cluj, cetățean roman, membri administrației: Benő Gombos agent, Cluj, cetățean roman, Jacob Farkas, comerciant, Cluj, cetățean roman, Rudolf Au-lander, comerciant, Cluj, cetățean roman, Geza Grünwald, comerciant, Cluj, cetățean roman, Eugen Samuil dr., Cluj, cetățean roman. Avere mobile; suma de lei 100.000.

Acest extras care se publică în conformitate cu art. 18 din regulamentul legii pentru persoanele juridice, se vizează de noi spre a se publică în Monitorul Oficial.

Dr. Dimitrie Toth mp. gr. reg. speciale.

No. 4.196/924. 1925, Mai 1.

Szept. 12-ig

bezárólag lesz nyitva a román szépművészeti kiállítás a Károly-parkban. Tehát használják fel ezt az alkalmat és jöjjenek Bucurestibe, mert a kedvezmény a CFR-en 75%o

A kiaduló állomástól egy fél vasu i jegy veerdő, mely a park megtekintése után érvényes visszafiz is. — Szeptember 12-én reggel van az utolsó terminus az elutazásra bezárólag, a CFR szept m'er 7-iki távirati rendel te étalmében.

Kocsikenőcsőt

1-a hordóst lei 550 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállit

Szappangyár Rt. — Dej

Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

Manométerek
és mind-féle mérőműszereket készít, javításokat vállal.

GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszereket a la i hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APROHIRDETÉSEK

Egyesrési közlésnek egy szó 3-... vastagabb betűve 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény.

29 éves izr. fiatalember, kinek Erdély legnagyobb városában ipari és kereskedelmi üzeme van, vagyona 700,000 l i, megismerke ne oly intelligens uri lánnyal, kinek vegyona hasonló. Kizárólag komoly leveleket „Házasság” jelígre a kiadóba kér. 9840

Eladó egy komplett faapritó telep összes gépekkel, előnyös feltételek mellett. *egrekinthei Va da utca 6. 9784

Kereskedelmintázók
Berkovitsné
vendéglője
Oradea-Mare,
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 19.
Ismeretelrendű konyha
Mérsekeit árak!

Keresek 4 éves kis fiamhoz falura egy jobb nevelőnőt, aki azzal átszva foglalkozzon és hazi teendőiben segítkezzen. Bővebb: Mátyás-szanasorium II-ik pavilon, I. em., ajtó 6. 9641

Jól főző szakácsné orthodox óser házhoz azonnal felvétetik. M telman, Oradea-Mare, Vánuhá-u. 53. 9842

Naponta friss bivalyfej kapható, házhoz szállítva is. Schwartzné, Rudolf-ut 26.

Barzol
Fierarie
Vasüzlet
Cluj-Kolozsvár,
Piata M. Vit. 13
Telefon 1049

Intelligens izr. mechanikus, ki lakatosághoz, valamint mérlegjavításhoz is ért, mint üzletvezető, Bánát egyik nagyobb városába ke estetik „mechanikus” jelige alatt kiadó továbbit. 9828

Egy vagy két szobakonyhás lakást keresek. Sebächter Mártan, Árpád-utca 11.

Raglanok
öltönyök,
gyerek-kosztümök

Neumann M.
férfi- és fiuruha-áruháza
Cluj, Piata Unirii (Fötér) 14

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Dolly. Tízjes apparátussal, díszletekkel folynak már az utolsó próbák a Dollyból, ebtől a boszorkányosan változatos, finom és mulattató operett-újdonnásból, amelynek szombaton este 1.sz a premierje. A színház belsejében is, a közönség körében is valóságos Dolly-láz van. A színház reméli, hogy ez le z az idei évad első döntő sikere s ehez képest is készül rá. A közönség közé viszont elhatolt azoknak a külföldi sikereknek a híre, akiket ez a kedvs operett Bécsben, Berlinben Budapestben aratott. A Dollyt Európa minden nagy városában mentő angyal névvel tisztelték meg, t. i. a legválságosabb időben, amikor csőd előtt állottak a színházak, a Dolly példátlan sikere mentette meg a bukástól az operett-színházakat. A Dolly szombat esti premiájára már csak kevés jegy kapható. A pénztár árusítja azonban már a vasárnapi, hétfő és keddi előadások jegyeit is és vasárnaptól kezdve áruítani fogja a további előadásokra is a jegyeket. Neméyi, Erényi, Kőszegi, Ihász, Tompa, Ledvey, Izsó, Mihályfi fogják a főszerepeket játszani.

Grozavescu jön! E hó 19-én (szombat) kezd meg Grozavescu négy estére terjedő vendég-zerepléséi. Toscanban, Geromen, Bohémélet, Rigolettóban fog fellépni. Alighogy híre ment annak, hogy Grozavescu jön, a közönség estromolni kezdte a pénztárt jegyekért, azonban a pénztár csak szombaton reggel kezdte árusítani a jegyeket s addig előjegyzéseket sem fogadhat el. Grozavescunak a kolozsvári vendégzereplése alighanem bucsuja lesz Európatól, mert minden eddigi mértéket felülkölő felítélekkel hívják a hitűző tenoristát Amerikába. Természetes, hogy a Grozavescu-esték helyárai emeltek lesznek, mert a művész majdnem kéreken egynevedmillió lei tiszteletdíjat kap a négy estért.

Magyar Színház heti műsora

Péntek: A nagyváros asszonyt már láttam valahol (Napibélet 8 sz. B, sorozat 14)
Szombat d. u. fél 4-kor: Kaméliás hölgy (Poor Lili fellépésével, első helyárakkal, sorozat 15)
Szombat est: fél 9-kor: Dolly (Operettújdonnás, előszó; premierbélet 8 sz., sorozat 16)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Árvásza (Lengyel Irén fellépésével, első helyárakkal, sorozat 17)
Vasárnap d. u. 6-kor: Dáibáb (Poor Lili fellépésével, leszállított helyárakkal, sorozat 18)
Vasárnap es e fél 9-kor: Dolly (Operett, 2-odszor, bérlet-szűnet, so ozat 19)
Hétfő: Dolly (3-adszor, napibélet 9 sz. A, sorozat 20)
Kedd: Dolly (Napibélet 10 sz. B, sorozat 21)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban
Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel.
Csütörtökön és pénteken, szeptember hó 10 és 11 én: Nagy történelmi film. Premier. Napoleon

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb nő-vigyzsír, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képvisei: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Juliu Masiu 8. Telefon 1-18.

szerelme. 2 felvonás (Wallewsca Maria grófné) Hella Mojával. Előtte: ame ikai vigjátékkal.

Vasárnap délelőtt a nagy gyermek-előadás a legszemlésebb, legnevetetőbb vigjátékok, burleszkek!

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Pénteken és szombaton szeptember 11 és 12. *Rabszolgakirálynő.* Monumentális történelmi és szerelmi dráma 8 felvonásban, Rider Hogars angol író regénye után „The Moon of Israel” címmel. Főszerepben Maria Corda és Beregi O zkar.

Urania-mozgó. Péntek és szombat, szeptember 11, 12. *Kanadai csempészek.* Amerikai kalandordráma 5 felvonásban. Főszerepben William Russel.

Apollo-mozgó. Péntek és szombat, szeptember 11 és 12 *Egő Pacific express.* Büntényi kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben a legjobb amerikai művészek.

Figyelmeztetés Az előadások az összes mozgó-színházakban d. u. 3 ór-kor kezdődnek.

Megérkeztek
„BUICK” és „CITROEN”

gépkocsik
a I. N. JILESCU
automobil raktárába, Cluj, Str. R. Maria 16.

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjmosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsmühelyek, mügyapjgyár, apretura, festőde.

Köztölt és szövöttárugyár
Körülbelül 2000 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés

A Tordai Sörgyár Részvénytársaság kiváló minőségű uj márkája, a

Király-sör

mindenütt kapható

Szerkesztőség
Cluj-Kolozsvár
Pop. (Bras)
Telefon: Sz
Kéziratok
szerkesztő
szedők. Kéziratok
szedők vissza

A ketre

— Kül

Ebben a pillan gyekkel tekint meg fogják csinál az utolsó évek ro el. Ezt mindenki ében a nyugtalan san tudni, de bizogek már-már bele okozott különböző hivatásos politikus dón az orrunk a problémákat. Tény lami ideges vibrá mindenki epilepti bolyda lettünk és gyunk. Nincsenek sok, akik ezt a lé megijedtek saját félnek, hogy az er dítaniok, egymásn ezt megakadályoz módszert dolgoztal nákat akarnak huz hogy ezáltal leheteseket. Németország terveznek, amelyen tonaság és amely kivonnák a német leges svájci hivatal gasok, filmének be hogy oda senki be békés élet csupán gene, amelyen tul, az emberek tovább hatnak. A Népszó rendszert meg aka hiszi, hogy a nem pek, egymásnak al mi legnagyobb lellyen semleges zó gyelország és Csehsen kizárva, hogy kon, talán Lökösh ilyen életűres foly

Mialatt Genfbe koznak, egy olyan ténik Marokkó ter minden tárgyalást vezetőség egy hajó nak Marokkó felé kezdett, a katonák a szárazföldre evez amidön rátették lá jára és még alig tett fedezékekből juk és állati üvöl hullámokba. Kivé hajó, amely a hal kilométernyire horjáról Primo de R mint valami izga keresztül figyelte hátraszólt a korm hajó orrát Spanyol nem jelent semmit litmányok indulta legujabb távirat je hadsereget behajó egyetlen katona s a merész játékot

Minden csak e szövetség elhatáro megszűnteti az ell kimondta, hogy e